

Uudenkaupungin kaupungin vastaus Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntöön luonnoksesta valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Valtakunnallinen nuorisotyön ja –politiikan ohjelma VANUPO on lakisääteinen, valtioneuvoston nelivuotiskausittain hyväksymä poikkihallinnollinen ohjelma, jonka tavoitteena on edistää nuorten kasvu- ja elinoloja. Ohjelmassa kulloinkin hallitus määrittelee nuorisotyön ja nuorisopolitiikan tavoitteensa sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

Uudenkaupungin kaupunki on mukana nuorisotyön maakunnallisessa koordinointi -hankkeessa, jonka tavoitteena on muun muassa vahvistaa nuorten elinoloja seutukunnan alueella. Hankkeeseen kuuluvat kunnat valmistelevat yhteistä lausuntoa VANUPO-ohjelmaan. Uudenkaupungin kaupunki lausuu seuraavat näkemykset maakunnallisen koordinointi hankkeen yhteisen lausunnon osana:

1. Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Tavoite 2: Jokaisella nuorella on pääsy mieluisaan harrastukseen matalalla kynnyksellä

Lausunto: Harrastaminen tulisi mahdollistaa mahdollisimman matalalla kynnyksellä ja maksuttomasti myös vanhemmille nuorille. Huomiota ja tukea harrastamisen jatkumiseen tulisi kiinnittää huomiota lisäksi 16-vuotiaiden ja sitä vanhempien nuorten parissa. Tämä mainittu kohderyhmä on erityisen haavoittuvassa asemassa harrastamisen jatkamisen suhteen. Nuorten harrastamisen tukeminen myös vanhemmille nuorille luo lisää turvallisuutta sekä kohentaa mielenterveyttä ja antaa tukea aikuistumiseen. Itsenäistyvillä nuorilla on myös taloudellisia haasteita, jolloin harrastamisesta helposti tingitään. Harrastamattomuus altistaa myös fyysisen aktiivisuuden vähenemiseen sekä osattomuuden kokemuksiin.

Tavoite 3: Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä vähenee

Lausunto: Työpaja ja etsivä nuorisotyö ovat tärkeitä nuorten aikuistumisen tukitahoja. Näistä tukimuodoista ei pidä vähentää resursseja. Etsivää nuorisotyötä toteutetaan monella paikkakunnalla parityönä. Vähentämällä resursseja, vähenee myös tavoite siitä, että etsivää nuorisotyötä toteutetaan laadukkaalla tavalla, parityönä. Etsivä nuorisotyö kohtaa nuoria monenlaisissa erilaisissa elämäntilanteissa ja on matalin kynnyksellä nuorille, jonka puoleen kääntyä hakemaan tukea tilanteessa kuin tilanteessa. Työpaja on tärkeä osallisuuden sekä sosiaalisen vahvistumisen paikka nuorille sekä monelle ainut vaihtoehto, jos nuorella on haasteita elämässään. Työpajapalvelu tulisi pitää mahdollisimman matalan kynnyksen palveluna.

2. Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Tavoite 4: Nuorella on pääsy oikea-aikaisiin ja laadukkaisiin mielenterveyspalveluihin

Lausunto: Mielenterveyspalveluihin on päästävä nopeasti ja matalalla kynnyksellä. Lisäksi on selvitettävä lisää päätöksenteon tueksi lisääntyneen huonovointisuuden syitä ja pyrittävä ennaltaehkäisemään mielenterveysongelmia puuttamalla juurisyihin. Mielenterveyspalveluissa sekä muissa nuorta koskevissa palveluissa on tehtävä varhaisessa vaiheessa moniammatillista yhteistyötä nuoren elinympäristöön kuuluvien henkilöiden kanssa ja yhteistyössä pohdittava sitä, mitkä asiat nuoren elinympäristössä voisivat vahvistaa mielenterveyttä ja mitä asioita olisi lisättävä, jotta mielenterveyttä saadaan kohennettua sekä mitkä ovat niitä asioita, jotka heikentävät mielenterveyttä.

Tavoite 5: Mielekäs vapaa-ajan toiminta vahvistaa nuorten mielen hyvinvointia

Lausunto: Vapaa-ajan toimijat tukevat suuresti nuorten mielen hyvinvointia. On tärkeää, että harrastustoiminnan ohjaajilla on riittävä osaaminen laadukkaasti toiminnan järjestämiseen. Nuorten

parissa toimivilla aikuisilla on tieto ja taito tunnistaa interventioiden ja ohjausten paikat. Tähän tarvitaan tukea, koulutusta ja perehdytystä.

3. Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Tavoite 6: Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon vahvistuvat

Ei lausuttavaa

Tavoite 7: Nuorten turvallisuuden tunne ja turvallisuus vahvistuvat

Lausunto: Varhaisen puuttumisen mahdollistamiseksi poliisiin kanssa yhteistyönä toteutettava ankkuritoiminta tulee olla toimiva jokaisella paikkakunnalla. Nuorten väkivaltaan ja käyttöön puuttumista tehostetaan ennaltaehkäisyn näkökulmasta siten, että ennaltaehkäisevää työn tekemiseen osoitetaan resursseja. Kiusaamisen ehkäisemiseksi tulee olla selkeät toimintamallit ja suositukset. Nuorille, jotka käyttäytyvät väkivaltaisesti, tulee olla selkeä sekä tehokkaaksi osoitettu malli, jolla pystytään nuorta auttamaan- ei ainoastaan väkivallan uhreja.

Tavoite 8: Yhteisöllisyyttä, yhdenvertaisuutta ja resilienssiä nuorten elämässä tuetaan

Lausunto: Kouluissa tehtävä nuorisotyötä toteutetaan monella paikkakunnalla. Nuorisotyöllä on paljon potentiaalia yhteisöllisyyden vahvistamisessa. Tämän työn toteuttamiseen ei kuitenkaan monella kunnalla riitä resursseja, vaikka tarpeet tunnistetaan. Tämän työn vakiinnuttamiseksi tarvitaan taloudellista tukea kunnille. Osallisuutta voidaan lisätä kuitenkin muissakin ympäristöissä, joissa nuoret ovat. Näistä on hyvänä esimerkkinä muun muassa kirjastossa toteutettava nuorisotyö.

4. Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

Kunnallinen perusnuorisotyö

Lausunto: Kunnalliseen perusnuorisotyön toteuttamiseen on luotava suositukset ja määritellä suositukset sopivista resursseista nuorisotyöhön. Nämä täytyvät kuitenkin olla sovellettavissa paikallisiin olosuhteisiin. Turvallisuus ja laadullisuus eri toimintaympäristöissä on otettava ehdottomasti huomioon.

Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta ovat osa nuorisolakia ja ovat vakiinnuttaneet hyvin paikkaansa nuorisotyön parissa. Lisäksi Suomen mallin harrastamisen kerhot ovat näyttäneet potentiaalinsa nuorisotyön kentällä. Nämä työmuodot tulisivat tunnistaa osana perusnuorisotyötä.

Nuorisotyön eri toimintaympäristöistä nousevat esiin useasti myös kirjastossa tehtävä nuorisotyö ja kaduilla toteutettava nuorisotyö. Nuorisotyötä tekevien koulutustasoon on saatava myös suositukset. Lisäksi ohjaus- ja palveluverkoston toimintaan on työn tueksi määriteltävä käytännönläheisiä toimenpiteitä.

5. Muita näkemyksiä ohjelmasta

”Kehitetään, tuetaan ja vahvistetaan- lauseet eivät kerro konkreettista toimintaa lukijalle”